

om at faa hjulpet noget herpaa, og disse Ønskers Berettigelse synes ganske utvivlsom. Thi om man end nok saa meget vil erkende, at vi skyldte vort Landbrug meget i de forløbne Aar, at vi med Stolthed pege paa den Dygtighed, hvormed det har arbejdet, og med Rette betragte det som vort Hovederhverv, er det dog sikkert, at i det forløbne Aar har det mere været Byerhvervene, som have været i Stand til at optage den voksende Befolkning i Landet. Den ærede sidste Taler sagde, at her var der Tale om et Ønske fra 10 pCt. af Befolkningen. Ja, Byerhvervene, som her er Tale om, ere langt mere end 10 pCt., og de kunne meget mulig i Aarenes Løb naa til at beskæftige lige saa mange som Landbruget efter en Udvikling, som vi ingenlunde maa hemme, men tværtimod fremme ad alle gode og naturlige Veje. Thi saa meget er sikkert, at ville vi ikke ende i Pauperisme og Stagnation og uden anden Udvej for den voksende Befolkning end at vandre ud af Landet med alle de Formuetab, som deraf følge for vort Samfund, saa maa vi ønske, at Byerhvervene udvikle sig kraftig ved Siden af Landbruget. Nu er det sagt, at ved Oprettelsen af dette Departement vil der ikke kunne skabes ny, stor Handel, ny og store Byerhverv, og dette er selvfølgelig rigtigt. Men lige saa sikkert er det, at i samme Grad disse Erhverv udvikle sig stærkt, i samme Grad ville de bestandig stille flere og flere Spørgsmaal og Opgaver, som maa løses ved Støtte fra Administrationen og Lovgivningen, og derved blive disse Krav om Departementet absolut berettigede. Jeg kan altsaa ganske slutte mig til de andre ærede Talere, for saa vidt de ligesom jeg mene, at her er en Opgave at løse. Derimod er jeg ikke ganske enig med dem, naar de sige, at Forslaget, som det foreligger — det var særlig det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Kreds, der udtalte sig saaledes — slet ikke vil bringe nogen Løsning af denne Opgave. Jeg forstod nu ikke fuldtud, hvad det var, han mente, men jeg opfattede det saaledes, at det var det samme, som man har hørt fra forskellige Sider, at et saadant Departement maatte have meget mere ind under sig. Det ærede Medlem fra Aarhus vilde jo have baade Konsulatvæsenet og Traktatvæsenet der ind under. Fra anden Side har man ogsaa ment, at hele Toldvæsenet helst skulde ind derunder. Jeg tror, at hvis man vil denne Sags Fremme, skal man ikke sigte saa højt, thi jeg er overbevist om, at derved vil man kun spænde Ben

for det, der i Øjeblikket kan naas. Jeg antager, at naar Toldspørgsmaal ere for, vil Finansministeren forhandle med Indenrigsministeren, som saa ogsaa vil støtte sig til dette ny Departement. Men vil man gaa videre og sige, at Handelsdepartementet skulde tage disse mange større Opgaver, som nu høre under andre Ministerier, under sig, vil det kun kunne ske ved et helt nyt Ministerium, hvor der da ikke bliver Tale om eet, men sikkert om flere Departementer. Jeg tror nemlig ikke, man kan gaa den Vej, det ærede Medlem fra Aarhus antydede, at lægge det under Udenrigsministeriet. Jeg har i saa Henseende det samme Grundsyn, som jeg tror laa bag ved Udtalelserne fra det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Valgkreds, nemlig, at dette Departement skal ikke blot være et Handelsdepartement, men at dette skulde udvikles til efterhaanden at blive et Organ for samtlige Bierhverv, udvikle sig til efterhaanden at omfatte ogsaa meget vedrørende Haandværket og Industrien, det vil derfor ikke kunne lægges ind under Udenrigsministeriet, men maa blive under Indenrigsministeriet. Skulde altsaa Toldvæsen, Konsulatvæsen, og hvad ellers der kunde være Tale om, falde ind under det, saa vil derved det i Forvejen overbebyrdede Indenrigsministerium blive end yderligere bebyrdet. Man vil derfor ikke ret vel kunne gøre saadant, uden med det samme at gaa til, hvad der i sig selv kunde være meget heldigt over for dette Spørgsmaal, at oprette et Erhvervsministerium, under hvilket henlægdes adskillige Sager, der nu henhøre under Justitsministeriet, Finansministeriet og Udenrigsministeriet, mens det fik sine Hovedopgaver fra Indenrigsministeriet og derved lettede det overbebyrdede Indenrigsministerium for en hel Del Arbejde; jeg vil derfor for mit Vedkommende raade alle, der have Interesse for denne Sag, til at være saa beskedne som muligt i, hvad der forlanges, thi ellers vil det let kunne ske, at det lille Skridt fremad, som dette Forslag virkelig betyder, ikke bliver gjort nu, medens dette Skridt jo paa ingen Maade hindrer, men just vil kunne føre til, at man ad Aare gør Skridtet fuldtud. Naar det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Valgkreds indvendte mod Forslaget, at det var ikke tilfredsstillende, fordi det jo ikke betød andet, end at vi faa nogle ny juridiske Embedsmænd ansatte i Ministeriet, saa forstaar jeg oprigtigt talt ikke, hvad det ærede Medlem mener hermed. Det ærede Medlem vilde have, at man her skulde have et Departement, der